

LÕUNA-JÄRVAMAA KOOSTÖÖKOGU

**LÕUNA-JÄRVAMAA KOOSTÖÖKOGU TEGEVUSPIIRKONNA
ELANIKKONNA ANALÜÜS**

Koostasid:
Marianne Kersna
Riina Trumm

August 2022

1.1 Asustus ja rahvastik

Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonnaks on Türi vald (va endise Kärü valla piirkond - Jõeküla, Kullimaa, Kõdu, Kädva, Kändliku, Lauri, Lungu ja Sonni külad ning Kärü alevik) ja Järva valla küladest Eistevere, Hermani, Imavere, Jalametsa, Järavere, Kiigevere, Käsukonna, Laimetsa, Puiatu, Pällastvere, Taadikvere, Tammeküla ja Võrevere, ehk kunagise Imavere valla külad. Piirkonna elanike arvuks on rahvastikuregistri andmetel 2022. aasta alguse seisuga 10 946. Tegevuspiirkonna pindala suuruseks on 933,74 km².

Tabel 1. Lõuna-Järvamaa Koostöökogu tegevuspiirkonna asustus ja rahvastik rahvastikuregistri andmetel (Allikad: Järva valla koduleht <https://jarvavald.ee/>, Türi valla koduleht <https://www.tyri.ee/>)

Omavalitsus	Rahvaarv 01.01.2022	Pindala (km ²)	Keskus	Asustusüksuste arv
Türi valla piirkond	10 116	794,15	Türi linn	1 linn, 3 alevikku ja 45 küla
sh Türi linn	5 025	9,79	X	X
Järva valla piirkond	830	139,59	Imavere	13 küla
LJKK tegevuspiirkond kokku	10 946	933,74	Türi	1 linn, 3 alevikku, 58 küla

Tegevuspiirkonna asustustiheduse kohta annab selgust Statistikaamet ning teeb seda omavalitsuse täpsusega. 2022. aasta alguse seisuga on Türi vallas asustustiheduseks 10,5 elanikku km² kohta ning Järva vallas 7,1 elanikku km² kohta. Keskmine asustustihedus neis valdades on seega 8,8 elanikku km² kohta ning selle alusel saab järeldada, et suhteliselt hõre on asustus ka Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonnas. Erandiks on Türi linn, mille asustustiheduseks on 745,3 elanikku km² kohta

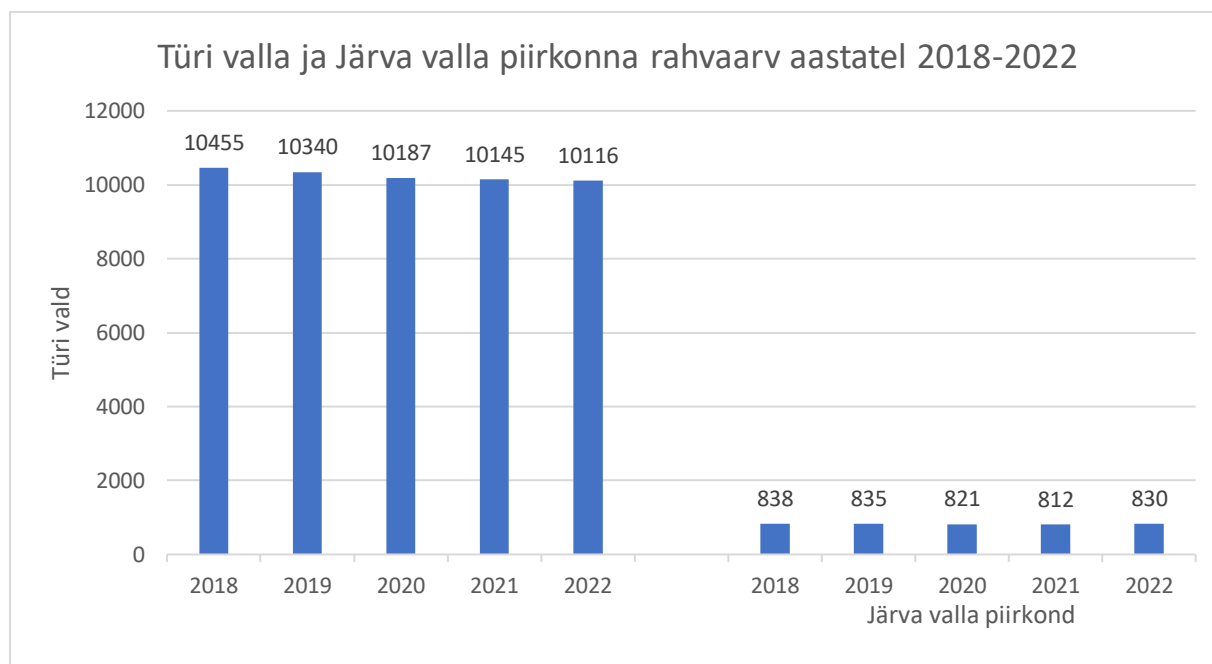
Võrdluseks olgu toodud ka Statistikaameti andmed selle kohta, et 2022. aasta 1. jaanuari seisuga on Eesti keskmine asustustihedus 30,6 elanikku km² kohta ja Järvamaa keskmine asustustihedus 11,1 elanikku km² kohta.

Tabel 2. Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonna elanike arvu muutus aastatel 2018-2022 (Allikad: KOV-de kodulehed - <https://www.tyri.ee/>, <https://jarvavald.ee/>)

Omavalitsus	Rahvaarv 2018	Rahvaarv 2019	Rahvaarv 2020	Rahvaarv 2021	Rahvaarv 2022	Muutus 2018-2022 (%)
Türi vald	10 455	10 340	10 187	10 145	10 116	-3,24
Järva valla piirkond	838	835	821	812	830	-0,95
Tegevuspiirkond kokku	11 293	11 175	11 008	10 957	10 946	-3,07

Eespool toodud tabelist on näha, et piirkonna elanike arv on langustrendis. Kõige suurem elanike arvu muutus on toimunud Türi vallas, kus on näha, et suurimad langused toimusid aastatel 2018-2019 ning 2019-2020, so üle 1% aastas. Edasi on rahvaarvu langus mõnevõrra pidurdunud. Võrreldes tegevusgrupi kahte piirkonda -Türi valda ja Järva valda, on viimases langustrend väiksem olnud. Kogu tegevusgrupi piirkonna elanike arv on langenud 3,07%.

Diagramm 1. Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonna omavalitsuste rahvaarv aastatel 2018-2022 (Allikad: KOV-de kodulehed - <https://www.tyri.ee/>, <https://jarvavald.ee/>)

Piirkonna elanikkonna arvu mõjutavad nii sündid-surmad kui inimeste liikumine omavalitsuste piiride üleselt. Statistikaameti andmete põhjal on sarnaselt enamusele teistele Eesti maapiirkondadele Lõuna-Järvamaa elanikkonna iive negatiivne, negatiivne on siin ka rändesaldo.

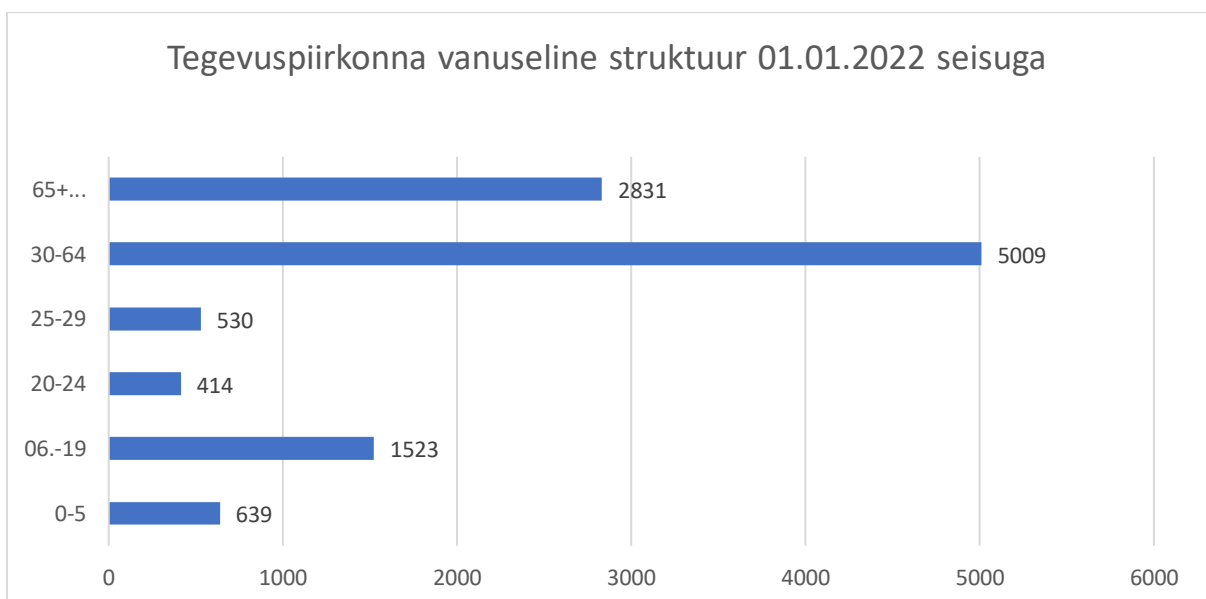
1.2 Elanikkonna vanuseline ja sooline jaotus

Tabel 3. Lõuna-Järvamaa Koostöökogu tegevuspiirkonna elanike vanuseline struktuur omavalitsuste järgi seisuga 01.01.2022 (Allikad: Rahvastikuregistri andmed KOV-de kodulehtedel - <https://www.tyri.ee/>, <https://jarvavald.ee/>)

Omavalitsus	Vanus 0-5	Vanus 6-19	Vanus 20-24	Vanus 25-29	Vanus 30-64	Vanus 65+	Rahvaarv kokku
Türi vald	597	1359	374	474	4625	2687	10 116
Järva valla piirkond	42	164	40	56	384	144	830
Tegevuspiirkond kokku	639	1523	414	530	5009	2831	10 946

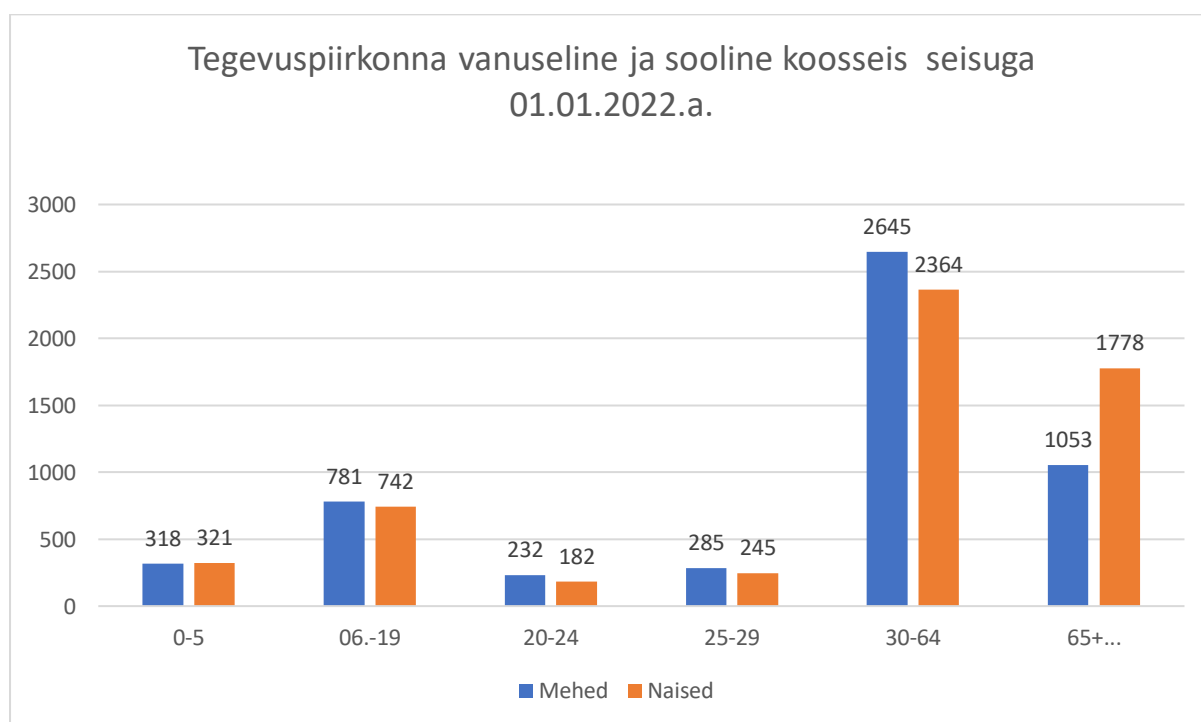
Vanusegruppide jaotus järgi on piirkonna elanikest kuni 5 aasta vanuseid 5,85%, 6-19 aasta vanuseid 13,91%, 20-24 aasta vanuseid 3,78%, 25-29 aasta vanuseid 4,84%, 30-64 aasta vanuseid 45,76% ning 65 aastaseid ja vanemad 25,86%. Kui Järva valla piirkonnas on kõige madalamad 0-5 aastaste laste (5,06%) ja 20-24 aastaste noorte (4,81%) grupid, siis Türi valla kõige väiksemad vanusegrupid on 20-24 aastat (3,69%) ja 25-29 aastat (4,68%).

Diagramm 2. Tegevuspiirkonna elanike vanuseline struktuur 2022. aasta 1. jaanuari seisuga (Allikad: <https://www.tyri.ee/> ja <https://jarvavald.ee/>)

Diagrammist 2 tuleb selgelt välja, et kõige suurema osakaalu moodustavad piirkonna elanikest 30-64 aasta vanuste ning vanima elanikkonna vanusegrupp, samas 20 -24 aastaste osatähtsus on piirkonna madalaim. 6-19 aastaste osakaal on suurim võrreldes teiste noorte 0-5 ja 20-29 vanuste tulpadega. Lähtudes diagrammist 2 võib prognoosida, et järgmise 10 aasta jooksul kasvab pensioniealiste osatähtsus veelgi ja tööealiste hulk väheneb. Sellest tulenevalt kasvab vajadus sotsiaalsete teenuste järele, töötajate vähesus soosib aga vanema- ja ka pensioniealiste palkamist just neile sobivatele töökohtadele.

Diagramm 3. Tegevuspiirkonna rahvastiku sooline struktuur seisuga 01.01.2022. aasta
(Allikad: <https://www.tyri.ee/>, <https://jarvavald.ee/>)

Diagrammist nähtub, et meeste ja naiste osakaal erinevates vanusegruppides on suhteliselt võrdne. Suuremaks muutub vahe vanemas eas, väheneb meeste ning suureneb naiste osakaal. Vanusegrupi 65+ tulbast on näha, et naiste arv on meeste omast juba oluliselt kõrgem, tõenäoliselt on selle põhjuseks naistele loomumane pikem eluiga. Vanusegruppides 6-64 eluaastat on meeste osakaal küll suurem, kuid kokkuvõtvalt jaguneb meeste ja naiste jaotus vastavalt 5314 meest ja 5632 naist, ehk naisi on 318. võrra rohkem.

Statistikaameti andmeil on seisuga 01.01.2022.a. tegevusgrupi piirkonnas paiknevates omavalitsustes naiste osatähtsus 51,45% ja meeste osatähtsus 48,55%.

1.3 Demograafiline tööturusurveindeks

Demograafilise tööturusurveindeksi näitajatenä on eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte (5–14 aastased) osakaal väike ja sealt vanuse tõttu välja langevate inimeste (55–64 aastased) arv suur. Järvamaa indeks on Statistikaameti andmetel alates 2005. aastast alla ühe, mis tähendab, et tööturule siseneb järgmisel kümnendil vähem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb. Tööealiste hulk aina väheneb.

Tabel 4. Demograafilise tööturusurveindeks Lõuna-Järvamaa Koostöökogu tegevuspiirkonna omavalitsustes ja muutus aastatel 2017-2022 (Allikas: Statistikaamet)

Omavalitus	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Muutus 2017-2022
Türi vald	0,63	0,63	0,61	0,62	0,62	0,62	-0,01
Järva vald	0,73	0,70	0,69	0,71	0,73	0,76	0,03
LJKK tegevuspiirkonnas	0,68	0,66	0,65	0,66	0,67	0,69	0,01

2.1 Teemakohased tähelepanekud Lõuna-Järvamaaga seotud arengudokumentidest

Järvamaa arengustrateegia kui 2021. aastal heaks kiidetud regionaalse tasandi dokument toob välja, et rahvastiku perspektiivist seisab Järvamaa järgmise viieteistkümne aasta jooksul silmitsi mitmete keerukate väljakutsetega. Peamiseks murekohaks on rahvastiku vähenemine ja vananemine, eelkõige tööealise elanikkonna oluline vähenemine, mis omakorda mõjutab ettevõtlust ja investeringukeskkonda. Puutumata ei jää ka koolid ja riigiasutused. Napib nii spetsialiste kui ka lihtsamate tööde tegijaid.

2020. aastal Türi valla tellitud haridusvaldkonna analüüsis on välja toodud, et lasteaiaaeglaste laste ning lasteaia rühmade koguarv on püsinud suhteliselt stabiilne enam kui kümnekond aastat. Samuti pole olulisi hüppeid toimunud ka vallas tegutsevate koolide õpilaste arvus.

Tabel 5. Türi valla LJKK piirkonna õpilaste arv koolides õppeaastatel 15/16 kuni 19/20.

(Allikas: <https://www.tyri.ee/>,

<https://www.tyri.ee/documents/101289/27750688/VallaharidusvaldkondOyCumulus.pdf/d5ad8aaa-2970-4254-b805-d334fec5c357>)

Õppeasutus	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20
Laupa Põhikool	109	112	105	116	125
Retla-Kabala kool (Oisu)	76	73	73	80	88
Retla-Kabala kool(Kabala)	23	18	18	18	16
Türi Põhikool	508	495	497	495	492

Türi Ühisgümnaasium	150	141	128	127	141
Väätsa Põhikool	108	125	127	155	153
Türi Kevade Kool	15	14	14	12	11

Kuid samas analüüsis välja toodud prognoosi kohaselt hakkab haridusevaldkonnas teenusevajadus järgnevatel aastatel vähenema. Analüüsi teostajate hinnangul on prognoosiperioodi lõpuks 2040. aastaks Türi vallas nii lasteaia kui ka põhikooli eas lapsi kolmandiku võrra vähem. Kui lasteaialaste arv püsib enne kahanemist veel järgneval neljalviiel aastal stabiilne, siis põhikooli laste arv väheneb. Gümnaasiumi eas laste arvu kiiret vähenemist on oodata viieteistkümne aasta pärast.

Tuleviku seisukohalt on olulised muutused toimunud õpetajate vanusejaotuses, kus enam kui 60 aastaste ja vanemate õpetajate osakaal kogu õpetajaskonnast on järjepidevalt kasvanud. Nooremate kui 30 eluaastat õpetajate osakaal on samas vähenenud.

Järva valla haridusasutustest tegutsevad Lõuna-Järvamaa Koostöökogu piirkonnas Imavere Põhikool ning Lasteaed Mõmmi. Võttes aluseks Järva valla poolt 2021. aastal koostatud hariduselu analüüsi on õpilaste arv valla õppeasutustes stabiilne. Uuringus selgub, et vallas esineb rohkelt haridusturismi. Osa Järva valla elanike registris olevatest lastest õpib teiste omavalitsuste haridusasutustes. Selle peamiseks põhjuseks on vanemate töö käimine naabervaldades. Märkimisväärne on mujal õppimise osa alushariduses ja gümnaasiumihariduses.

Õpetajate vanuseline tendents on vananev ning nooremate õpetajate pealekasv väike ka siinsetes haridusasutustes.

4. Sotsiaalne infrastruktuur

Allpool on välja toodud teadaolevad Lõuna-Järvamaa Koostöökogu tegevuspiirkonnas tegutsevad asutused ja mänguväljakud. Nimekirjas pole loetletud koolide juures paiknevaid võimlaid ja staadione, lasteaedade juures paiknevaid mänguväljakuid ega liikumist võimaldavaid kergliiklusteesid.

Noorsootöö

Türi Noortekeskus	Türi vald
Väätsa Noortekeskus	Türi vald
Oisu noortetuba	Türi vald
Imavere Noortekeskus	Järva vald
Käsukonna noortetuba	Järva vald
Kabala Rahvamaja noortetuba	Türi vald

Sporditegevus ja vaba aeg

Türi Muusikakool	Türi vald
Türi Spordikool	Türi vald
Väätsa Tervisekompleks	Türi vald
Türi Loomemaja	Türi vald

Türi Tantsustuudio	Türi vald
Türi ujula	Türi vald
Spordiklubi Imavere	Järva vald
Imavere Päevakeskus	Järva vald
Türi Päevakeskus	Türi vald
Väätsa järve äärsed spordirajad ja -platsid	Türi vald
Sportimisvõimalused Türi järve ääres	Türi vald

Kultuurielu

Türi Kultuurikeskus	Türi vald
Väätsa rahvamaja	Türi vald
Kabala rahvamaja	Türi vald
Oisu rahvamaja	Türi vald
Imavere rahvamaja	Järva vald

Pühakojad

Türi Püha Martini kirik	Türi vald
Türi Püha Kolmainu Jumala kirik	Türi vald
Türi Kristlik Misjonikogudus	Türi vald
Seitsmenda Päeva Adventistide kogudus	Türi vald

Muuseumid

Eesti Piimandusmuuseum	Järva vald
Türi Muuseum	Türi vald
Eesti Ringhäälingumuuseum	Türi vald
Eesti Jalgrattamuuseum	Türi vald

Raamatukogud

Türi Raamatukogu	Türi vald
Kabala Raamatukogu	Türi vald
Kahala Raamatukogu	Türi vald
Laupa Raamatukogu	Türi vald
Oisu Raamatukogu	Türi vald
Väätsa Raamatukogu	Türi vald
Imavere Raamatukogu	Järva vald
Käasukonna Raamatukogu	Järva vald

Mänguväljakud ja elamuspargid

Murumoori mängupark	Türi vald
Kahala mänguväljak	Türi vald
Türi Elamuspark	Türi vald
Kabala madalseikluspark	Türi vald

Retla kooli madalseiklusrada	Türi vald
Türi järve äärne madalseiklusrada	Türi vald

Väljõusaalid

Kabala väljõusaal	Türi vald
Oisu väljõusaal	Türi vald
Tolli metsa väljõusaal	Türi vald
Türi-Alliku väljõusaal	Türi vald
Reopalu väljõusaal	Türi vald
Imavere jõulinnak	Järva vald
Kasukonna jõulinnak	Järva vald
Väätsa Wakepark	Türi vald
Järva Jahilasketiir	Järva vald

Kokkuvõte

Lõuna-Järvamaa Koostöökogu tegevuspiirkonna elanike arv võrrelduna eelmise arengustrategia koostamise ajaga 2014. aastal on kahanenud 1142 inimese võrra ning on käesoleva aasta 01.jaanuari seisuga 10 946 inimest. Tänapäevase sündimuskäitumuse jätkudes on tuleviku sünnipõlvkonnad valdades väiksemad, rahvastiku arv jätkab langustrendi ning negatiivne iive tõusutrendi.

Langustrend mõjutab lisaks sotsiaalvaldkonnale ka ettevõtlusmaastikku, mis viib olukorrani kus töötajate puuduse tõttu hakkab kannatama tööde/teenuste kvaliteet. Sellise tendentsi mõjust ei jää puutumata ka riigiasutused ja koolid.

Vaba aja veetmiseks ja huvitegevusteks on tegevuspiirkonnas erinevatele vanusegruppidele mitmeid võimalusi. Kuigi loeteludes on välja toodud piirkonnad, kus teadaolevalt mingid tegevusvõimalused paiknevad ja kus saab midagi harrastada, ei kajasta see siiski lõplikult kõiki piirkondi. Arvestades rahvastiku vananemise trendi saab prognoosida, et laste mänguväljakute kõrval tekib üha suurem teenusevajadus vanema ealisele elanikkonnale, olgu need siis eakate huviringid või lausa kogukonnamajad ja päevakeskused.

KASUTATUD MATERJAL

- <https://www.tyri.ee/rahvastiku-sooline-ja-vanuseline-koosseis>
- <https://www.tyri.ee/ou-cumulus-consulting-haridusvaldkonna-analuus>
- <https://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=RV021#>
- <https://jarva.kovtp.ee/uldteave>
- <https://jarvavald.ee/asulad-ja-elanike-arv>
- <https://jarvavald.ee/jarva-valla-arengukava>
- <https://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=RV021#>
- <https://jarvavald.ee/haridusvorgu-analuus>
- <https://ank.ee/noortekeskused/>
- <https://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=RV0282U#>